

ACCOUNTANTSPROTOCOL SUBSIDIES
CULTUURFONDSEN
2017-2020

als bedoeld in artikel 2.27, derde lid van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid

versie november 2017

Inhoudsopgave

1 Algemene uitgangspunten	3
1.1 Begripsbepalingen	3
1.2 Doelstelling van het protocol	3
1.3 Wettelijk kader	4
1.4 Accountantsproducten	5
1.5 Voorschriften voor de accountant	6
1.6 Procedure protocol	6
2 De controleverklaring bij de financiële verantwoording	7
2.1 Algemeen	7
2.1.1 De jaarlijkse verantwoording	7
2.1.2 Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van de jaarrekeningcontrole	7
2.1.3 Omgaan met afwijkingen (fouten) en onzekerheden	8
2.1.4 Controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie	8
2.2 Getrouwheid	9
2.2.1 Verslaggevingscriteria	9
2.2.2 Naleving WNT	9
2.2.3 Het bestuursverslag	9
2.3 Financiële rechtmatigheid	10
2.3.1 Algemene aspecten	10
2.3.2 Aanvullende rechtmatigheidsaspecten	10
3 Het onderzoek naar het kwantitatief activiteitenoverzicht	12
3.1 Uit te voeren specifieke werkzaamheden	12
3.2 Rapportage	12
4 Model controleverklaring bij de jaarrekening over een (vier)jaarlijkse instellingssubsidie	13
Bijlage bij de controleverklaring:	16
5 Model controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie	17
Bijlage bij de controleverklaring:	19

1 Algemene uitgangspunten

1.1 Begripsbepalingen

In dit accountantsprotocol (verder: protocol) wordt verstaan onder:

- Regeling of Rsc: Regeling op het specifiek cultuurbeleid.
- Fonds: Een van cultuurfondsen die krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid een vierjaarlijkse instellingssubsidie of een projectsubsidie ontvangen.
- Subsidieontvanger: Een rechtspersoon of natuurlijke persoon die in aanmerking kan komen voor een subsidiebijdrage van een cultuurfonds.
- Financiële verantwoording: jaarrekening of financieel verslag.
- Jaarrekening: Financieel verantwoordingsdocument als bedoeld in artikel 2.26 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. De jaarrekening omvat de volgende onderdelen: de balans, de exploitatierekening en een toelichting op beide. De jaarrekening gaat vergezeld van een bestuursverslag en overige gegevens.
- Bestuursverslag: verslag als bedoeld in artikel 2.15, tweede, derde en vierde lid van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.
- Financieel verslag: Financieel verantwoordingsdocument als bedoeld in artikel 5.11 en 5.12 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.
- Kwantitatief activiteitenoverzicht: een beknopt inzichtelijk kwantitatief overzicht van de activiteiten die zijn verricht in het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft. Deze verantwoording vormt geen onderdeel van de jaarrekening of het financieel verslag.
- Financiële rechtmatigheid: het in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals uitgewerkt in paragraaf 1.3 en 2.3 van dit protocol en met de eventueel in de subsidiebeschikking opgenomen aanvullende verplichtingen, voor zover deze een financieel effect hebben.
- Minister: de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- Ministerie van OCW: het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- ADR: Auditdienst Rijk.
- NBA: Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants.
- Accountantsproducten: De documenten als bedoeld in artikel 2.27 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

1.2 Doelstelling van het protocol

Dit protocol heeft betrekking op de accountantscontrole (verder: controle) van de financiële verantwoording (jaarrekening of financieel verslag) van de cultuurfondsen (hierna te noemen "fonds") die krachtens de Wet op het specifiek cultuurbeleid een (vierjaarlijkse) instellingssubsidie of een projectsubsidie vanaf € 125.000 ontvangen. Het leidt tot de volgende accountantsproducten (zie 1.4):

- Volgens artikel 2.27 van de Regeling moet de accountant van het fonds een controleverklaring omtrent de getrouwheid en (financiële) rechtmatigheid bij de financiële verantwoording verstrekken.
- In voorkomende gevallen moet de accountant een rapport van bevindingen opstellen, wanneer bij de controle de in het protocol vastgelegde rapporteringstolerantie wordt overschreden.
- Daarnaast dient de accountant een rapport van feitelijke bevindingen af te geven bij het kwantitatief activiteitenoverzicht van het fonds

Het protocol is bedoeld om, aanvullend op de geldende beroepsvoorschriften van de NBA, limitatief vast te leggen welke onderwerpen door de accountant moeten worden gecontroleerd.

1.3 Wettelijk kader

Voor de accountantscontrole is de specifieke wet- en regelgeving (incl. eventuele wijzigingen) relevant die in hoofdstuk 1.1 van het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020 op de verantwoording van de cultuurinstellingen is vermeld, indien en voor zover genoemde wet- en wetgeving zijn weerslag vindt in de specifieke voorschriften in de subsidiebeschikking.

Volledige teksten van de geldende wet- en regelgeving zijn onder andere te vinden via www.cultuursubsidie.nl.

Het referentiekader voor de accountantscontrole ligt vast in de wet- en regelgeving. Het protocol treedt niet in de plaats van de oorspronkelijke wet- en regelgeving, maar verduidelijkt voor zover nodig de in de oorspronkelijke wet- en regelgeving opgenomen criteria. Het protocol geeft in hoofdstuk 2 een limitatieve opsomming van de relevante bepalingen die in de accountantscontrole moeten worden betrokken, met aanwijzingen over de reikwijdte en de diepgang van de accountantscontrole.

Dit protocol is opgesteld naar analogie van de door het NBA uitgegeven "Schrijfwijzer Accountantsprotocollen 2017". De daarin opgenomen uitgangspunten zijn specifiek gemaakt voor het OCW cultuurbeleidsterrein. Waar mogelijk zijn tekstpassages uit de handreiking in dit accountantsprotocol overgenomen. Voor de controle van de financiële verantwoording is in dit protocol een verplichte tekst voor de controleverklaring opgenomen. De beschreven controlewerkzaamheden zijn bedoeld als aanvulling op de "Nadere voorschriften Controle- en overige standaarden" (NV COS).

Waar instellingsaccountants hun controlewerkzaamheden ontoereikend hebben uitgevoerd, zal een sanctiebeleid worden toegepast. Dit sanctiebeleid is opgenomen in een brief van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer uit 2003 (Kamerstuk 28779, nr.1).

1.4 Accountantsproducten

Van de accountant van het fonds worden de volgende producten verwacht:

1. Verklaring van getrouwheid en (financiële) rechtmatigheid bij de financiële verantwoording van het fonds;
2. Een vormvrij rapport van bevindingen, waarin de accountant rapporteert – indien aan de orde - over enkele in dit protocol genoemde onderwerpen;
3. Een rapport van feitelijke bevindingen, als bedoeld in Standaard 4400, over het onderzoek naar het kwantitatief activiteitenoverzicht.

Ad. 1: De accountantscontrole op de financiële verantwoording mondt uit in een controleverklaring. De accountant maakt gebruik van de bij dit protocol gevoegde modelteksten en betreft de financiële rechtmatigheid in zijn oordeel. Van de accountant wordt verwacht dat hij zijn controle in het kader van de financiële rechtmatigheid zo inricht, dat hij met inachtneming van de gegeven controletolerantie tot een oordeel over de financiële rechtmatigheid kan komen. Bij een controle van een jaarrekening maakt de accountant gebruik van de als onderdeel 4 toegevoegde modeltekst. Bij de controle van een financieel verslag van een projectsubsidie maakt de accountant gebruik van de als onderdeel 5 toegevoegde modeltekst. De accountant mag ervoor kiezen om ten behoeve van OCW een zogenaamde "WG-verklaring" af te geven, waarbij uitsluitend de naam van de accountant met aanduiding w.g. (was getekend) wordt vermeld. De origineel ondertekende verklaring/rapport met de persoonlijke handtekening van de accountant moet in het archief van het fonds worden opgenomen.

Ad. 2: Dit vormvrije rapport van bevindingen is bedoeld voor het eventueel melden van bevindingen bij het uitvoeren van de aanwijzingen in dit protocol. Hiervoor geldt een standaard rapportagetolerantie van 0,1 procent van de totale subsidie van OCW. Deze tolerantie geeft aan vanaf welke omvang afwijkingen in het rapport van bevindingen gemeld moeten worden.

Ad.3: Het kwantitatief activiteitenoverzicht wordt voorzien van een rapport van feitelijke bevindingen (Regeling, artikel 2.27, tweede lid). Het overzicht geeft een inzichtelijk kwantitatief overzicht van de activiteiten die zijn verricht in het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft en wordt opgesteld volgens model III van het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020. De accountant meldt zijn onderzoeksbevindingen in een rapport van feitelijke bevindingen, als bedoeld in Standaard 4400.

Het fonds stuurt het rapport van feitelijke bevindingen en het eventuele rapport van bevindingen samen met de financiële verantwoording, inclusief de daarbij afgegeven controleverklaring, naar OCW. Daarbij kan het bestuur aangeven hoe het heeft gereageerd op de bevindingen van de accountant.

1.5 Voorschriften voor de accountant

Naast de relevante voorschriften die zijn opgenomen in artikel 2.27, derde lid, van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid, bestaan specifieke voorschriften voor registeraccountants en accountants-administratieconsulenten, met name de Controle en Overige Standaarden (NV COS). Uitgangspunt voor het accountantsonderzoek gericht op het financieel verslag is Standaard 805 'Speciale overwegingen - Controles van een enkel financieel overzicht en controles van specifieke elementen, rekeningen of items van een financieel overzicht'. Het rapport van feitelijke bevindingen valt onder de Standaard 4400 'Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie', die ook van toepassing is bij andere dan financiële informatie.

Voor de documentatie van verrichte controlewerkzaamheden, de bevindingen en de conclusie daarbij gelden de eisen zoals genoemd in Standaard 230.

1.6 Procedure protocol

Dit protocol geldt voor de cultuursubsidies vanaf 2017 en zal tot en met het verantwoordingsjaar 2020 of tot nader order van toepassing zijn. Het protocol is afgestemd met vertegenwoordigers uit het gesubsidieerde cultuurveld.

2 De controleverklaring bij de financiële verantwoording

2.1 Algemeen

Dit onderdeel bevat nadere aanwijzingen voor de inrichting van de controle en bestaat uit de volgende onderdelen:

- de financiële verantwoording
- betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van de jaarrekeningcontrole
- omgaan met afwijkingen (fouten) en onzekerheden
- controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie

2.1.1 De financiële verantwoording

De jaarlijkse verantwoording van het fonds voor het Ministerie van OCW vindt zijn grondslag in de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. De financiële verantwoording bestaat uit een jaarrekening met een bestuursverslag en overige gegevens dan wel uit een financieel verslag. De accountant moet controleren of de subsidie rechtmatig is besteed. Hiertoe stelt hij vast dat de in de financiële verantwoording van het fonds verantwoorde baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals uitgewerkt in paragraaf 1.3 en 2.3 van dit protocol en met de eventueel in de subsidiebeschikking opgenomen aanvullende verplichtingen, voor zover deze een financieel effect hebben.

2.1.2 Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van de jaarrekeningcontrole

De accountant richt zijn controle zodanig in, dat hij met een redelijke mate van zekerheid kan verklaren dat in de jaarrekening geen afwijkingen (fouten) en onzekerheden voorkomen met een belang groter dan de voorgeschreven toleranties. Indien dit begrip voor het gebruik van statistische technieken gekwantificeerd moet worden, moet uitgegaan worden van een betrouwbaarheid van 95 procent. Voor de bepaling van het accountantsoordeel over de rechtmatigheid geldt de volgende tolerantietabel:

Tabel 1

Rechtmatigheid	Fouten (in de financiële verantwoording)		Onzekerheden (in de controle)	
	Beperking	Afkeuring	Beperking	Oordeelonthouding
Rechtmatigheid besteding (% van de totale baten)	>1 en <3	≥3	>3 en <10	≥10

In dit protocol worden geen toleranties voorgeschreven voor de getrouwheid. Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om deze te bepalen met inachtneming van hetgeen hierover in de standaarden van de NBA is opgenomen.

Projectsubsidies kunnen in de jaarrekening worden verantwoord. Indien in de subsidiebeschikking expliciete voorwaarden zijn gesteld aan de besteding van de projectsubsidie is sprake van een geormerkte subsidie. De accountant controleert, in geval de projectsubsidies € 125.000 te boven

gaan, de rechtmatigheid van de besteding van de geormerkte subsidie. Het totaalbedrag van de bestedingen van de projectsubsidies vormt een afzonderlijke massa waarop de toleranties van de bovenstaande tabel moeten worden toegepast. Als deze toleranties worden overschreden, maar de grens voor de jaarrekeningcontrole niet, heeft dit geen invloed op de controleverklaring bij de jaarrekening. In dat geval is sprake van uitzonderingsrapportage in het rapport van bevindingen.

2.1.3 Omgaan met afwijkingen (fouten) en onzekerheden

Van een fout in de verantwoording is sprake indien naar aanleiding van de uitgevoerde controle is gebleken dat een (gedeelte van een) post niet in overeenstemming is met één of meer aspecten van de wet- en regelgeving. Fouten worden in absolute zin opgevat voor zover het de naleving van de wet- en regelgeving betreft. Saldering van fouten is daarom niet toegestaan.

Van een onzekerheid in de controle is sprake als er onvoldoende (controle-)informatie beschikbaar is om een (gedeelte van een) post als goed of fout aan te merken. Bijvoorbeeld als onzekerheid bestaat over het wel of niet voldoen aan de wet- en regelgeving. Voor een adequate onderbouwing van het oordeel is het noodzakelijk dat de accountant fouten en onzekerheden zoveel mogelijk kwantificeert.

Het uitgangspunt is dat geconstateerde fouten zoveel mogelijk door het fonds moeten worden gecorrigeerd. Ten aanzien van fouten, die betrekking hebben op rechtmatigheid geldt dat correctie veelal niet mogelijk is omdat de besteding reeds plaats heeft gevonden.

Voor wat betreft het omgaan met geconstateerde fouten geldt voor de controle van de jaarrekening:

- Ten aanzien van het getrouwe beeld van de jaarrekening behoeft het fonds fouten met een gezamenlijk financieel belang beneden de goedkeuringstolerantie niet te corrigeren en de accountant behoeft ze niet te rapporteren. Het effect op de vermogenspositie (de belangrijkste informatievraag voor OCW) is namelijk gering.
- Met betrekking tot de financiële rechtmatigheid wordt onderscheid gemaakt tussen materiële en niet-materiële fouten. Het fonds corrigeert voor zover mogelijk geconstateerde fouten. Het fonds kan echter fouten niet altijd corrigeren. De accountant informeert het bestuur en het interne toezichthoudende orgaan hierover conform de geldende beroepsvoorschriften. Materiële fouten (d.w.z. fouten groter dan de goedkeuringstolerantie) hebben invloed op de strekking van de controleverklaring en worden uit dien hoofde in de controleverklaring toegelicht. Ten aanzien van niet-materiële fouten (d.w.z. fouten kleiner dan de goedkeuringstolerantie) meldt de accountant deze in het rapport van bevindingen, rekening houdend met de rapportagetolerantie.

2.1.4 Controleverklaring bij het financieel verslag over een projectsubsidie

Een (meerjarig) projectsubsidie kan, na afloop van de projectperiode, in een financieel verslag over de projectperiode worden verantwoord (Regeling artikel 5.11 en 5.12). De aanwijzingen voor de accountant in dit protocol gelden ook in die situatie, tenzij de aanwijzingen alleen betrekking hebben op de controle van de jaarrekening. De accountant maakt gebruik van het model controleverklaring projectsubsidie (onderdeel 5) en hanteert voor de strekking van het accountantsoordeel de volgende tolerantietabel:

Tabel 2

Toleranties voor het oordeel bij het financieel verslag over een projectsubsidie	
Rechtmatigheid	1% van het totaalbedrag van de bestedingen van de projectsubsidie van OCW

2.2 Getrouwheid

2.2.1 Verslaggevingscriteria

Uitgangspunt zijn de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (Boek 2 Titel 9), de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 640, nader van toepassing verklaard in hoofdstuk 1 van het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020. De accountant stelt vast dat de jaarrekening aan de in dat hoofdstuk genoemde voldoet. RJ 660 geldt voor de onderwijssector van OCW en is hier niet van toepassing.

2.2.2 Naleving WNT

De accountant stelt, aan de hand van de administratie van de instelling vast of de opgave in de toelichting van de jaarrekening van de instelling op grond van de Wet normering en bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) juist en volledig is. Hiervoor wordt verwezen naar de Regeling Controleprotocol WNT.

2.2.3 Het bestuursverslag

De accountant stelt vast dat het bestuursverslag alle elementen bevat die zijn voorgeschreven in artikel 2.15 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid en in hoofdstuk 2, onder "bestuursverslag" van het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020. Verder stelt hij vast of het bestuursverslag met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

2.3 Financiële rechtmatigheid

2.3.1 Algemene aspecten

De accountant stelt vast of het fonds de subsidie van OCW rechtmatig heeft verkregen en besteed. Het referentiekader voor het accountantsoordeel over de financiële rechtmatigheid wordt gevormd door de wet- en regelgeving genoemd in paragraaf 1.3 van dit protocol.

2.3.2 Aanvullende rechtmatigheidsaspecten

Naast de hierboven genoemde rechtmatigheidsaspecten dient de accountant voor zijn oordeel over de financiële rechtmatigheid rekening te houden met de volgende aspecten. Hierbij is tevens aangegeven welke rapporteringstolerantie van toepassing is:

1. De accountant stelt vast dat de door het fonds verantwoorde subsidies rechtmatig zijn. De essentie is dat de subsidieontvangers van een fonds zich houden aan de door de minister goedgekeurde reglementen en regelingen en dat het fonds die regels consequent toepast bij het subsidiëren van de activiteiten van de subsidieontvanger. Ook stelt de accountant vast dat het fonds in voorkomende gevallen het eigen sanctiebeleid ten uitvoer brengt, indien de subsidieontvanger zich niet houdt aan de gestelde voorwaarden.

De controle van de accountant van een fonds omvat de volgende toetspunten:

- de rechtmatigheid van de subsidieaanvraag
- de rechtmatigheid van de aangegane subsidieverplichting
- de rechtmatigheid van de betaalde en verrekende subsidievoorschotten
- de rechtmatigheid van de subsidievaststelling
- de rechtmatigheid van de teruggevorderde subsidievoorschotten (lager vastgestelde en ingetrokken subsidies)

Onrechtmatigheden hebben direct betrekking op de oordeelsvorming van de accountant.

2. De accountant stelt vast dat, indien het fonds subsidieverplichtingen voor de volgende vierjaarlijkse subsidieperiode heeft aangegaan, in de desbetreffende beschikkingen een voorbehoud is gemaakt voor het verkrijgen van subsidie van het ministerie van OCW. Daarnaast stelt hij vast dat deze subsidieverplichtingen niet ten laste van de exploitatierekening zijn gebracht maar in de toelichting zijn opgenomen als "Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen".
3. De accountant gaat na of het fonds zich houdt aan de regels voor het doteren en onttrekken aan het bestemmingsfonds OCW (artikel 2.16 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid). Daarbij is de accountant alert op situaties waarin de instelling niet overgaat tot doteren of onttrekken. De accountant vraagt in dat geval de instelling om een motivering. Indien de accountant de motivering van de instelling niet overtuigend acht, meldt hij dit in zijn rapport van bevindingen.

4. In bepaalde gevallen is een fonds in de zin van de Europese regelgeving een aanbestedende dienst. De accountant controleert of bij in het controlejaar aangegane verplichtingen de Europese aanbestedingsregels zijn nageleefd.
5. De accountant stelt vast dat het fonds een kostendekkende vergoeding in rekening brengt in de situaties als bedoeld in artikel 2.19 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. Het is de verantwoordelijkheid van het bestuur van het fonds om kostendekkende afspraken te maken. Indien de accountant naar aanleiding van het bovenstaande tekortkomingen constateert die het fonds niet herstelt, neemt hij dit op in het rapport van bevindingen.
6. De accountant stelt vast dat het fonds geen hoger bedrag betaalt aan een organisatie in de situaties als bedoeld in artikel 2.18 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. Indien de accountant naar aanleiding van het bovenstaande tekortkomingen constateert die het fonds niet herstelt, neemt hij dit op in het rapport van bevindingen.

3 Het onderzoek naar het kwantitatieve activiteitenoverzicht

3.1 Uit te voeren specifieke werkzaamheden

Het onderzoek naar de kwantitatieve gegevens in het kwantitatief activiteitenoverzicht omvat de volgende onderzoekswerkzaamheden:

1. Vaststellen dat het proces van verzamelen, vastleggen, verwerken en verstrekken van de kwantitatieve gegevens in opzet is beschreven.
2. Vaststellen dat in de beschrijving van dit proces beheersingsmaatregelen, waaronder functiescheiding, zijn opgenomen om de juistheid en volledigheid van de kwantitatieve gegevens te waarborgen.
3. Vaststellen dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot het proces zijn vastgelegd.
4. Vaststellen dat het proces en de daarin opgenomen beheersingsmaatregelen bestaan conform de beschrijving. De accountant vermeldt in het rapport van feitelijke bevindingen hoe hij de betreffende deelwaarnemingen heeft ingevuld.
5. Vaststellen dat alle in de verantwoording opgenomen kwantitatieve gegevens overeenstemmen met de vastlegging daarvan in de desbetreffende onderdelen van de administratie.
6. Vaststellen dat in alle gevallen dat kwantitatieve gegevens zijn geschat, dit in de verantwoording hierover is vermeld inclusief de wijze van totstandkoming van de schatting (methodologie).
7. Vaststellen dat in alle gevallen dat kwantitatieve gegevens zijn geschat, dat de schattingen zijn bepaald overeenkomstig de methodologie zoals uiteengezet in de verantwoording.
8. Vaststellen dat kwantitatieve gegevens niet strijdig zijn met de financiële gegevens in de financiële verantwoording.

Het behoort niet tot de taak van de accountant om de kwantitatieve gegevens opnieuw te meten en te onderzoeken, noch om een uitspraak te doen over de uitkomsten of de werking van het proces.

3.2 Rapportage

De accountant meldt zijn onderzoeksbevindingen in een rapport van feitelijke bevindingen, als bedoeld in Standaard 4400.

4 Model controleverklaring bij de jaarrekening over een (vier)jaarlijkse instellingsubsidie

Voorbeeldtekst goedkeurende verklaring

Dit voorbeeld is voor een enkelvoudige jaarrekening, ingeval sprake is van een geconsolideerde jaarrekening met een enkelvoudige jaarrekening, dan dient de voorbeeldtekst daar conform de beroepsvoorschriften op aangepast te worden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: <<Naam opdrachtgever>>

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 201X

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 201X van ... (naam entiteit) te ... (statutaire vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit) op 31 december 201X en van het resultaat over 201X in overeenstemming met het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 201X in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 201X;
- 2) de staat van baten en lasten over 201X; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en het Accountantsprotocol subsidies cultuurfondsen 2017-2020. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit) zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht

relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

(OPTIONEEL) Benoeming

Wij zijn door de raad van toezicht op dd-mm-jj benoemd als accountant van ... (naam entiteit) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds die datum tot op heden de externe accountant.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW en het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen

bepalingen zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

<<Plaats>>, <<datum>>

<<Naam accountant>>

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol subsidies cultuurfondsen 2017-2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het fonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een fonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

5 Model controleverklaring bij het financieel verslag¹ over een projectsubsidie

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: <<Naam opdrachtgever>>

Ons oordeel

Wij hebben het financieel verslag betreffende het project (naam project) van (naam entiteit) te ... (statutaire vestigingsplaats) over ...(periode/jaar) gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- is het financieel verslag van de projectsubsidie, aangaande het bedrag van € ... per saldo aan subsidiabele kosten en opbrengsten, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist opgesteld in overeenstemming met het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020, en de subsidieverplichtingen, zoals vastgelegd in de verleningsbeschikking(en).
- zijn de in het financieel verslag verantwoorde baten en lasten over 201X in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording subsidies Cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgend het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Accountantsprotocol subsidies cultuurfondsen 2017-2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag'.

Wij zijn onafhankelijk van .. (naam entiteit(en) zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Beperking in gebruik en verspreidingskring

De financiële verantwoording is opgesteld voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met als doel ... (naam entiteit(en) in staat te stellen te voldoen aan de voorwaarden

¹ Bij verantwoording van de projectsubsidie door middel van een jaarrekening dient model 4 bij deze jaarrekening te worden gehanteerd.

en regelgeving van het Handboek verantwoording subsidies cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020. Hierdoor is de financiële verantwoording mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. De financiële verantwoording met onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor ... (naam entiteit(en) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur en de raad van toezicht voor het financieel verslag

Het bestuur van de entiteit is verantwoordelijk voor het opstellen van het financieel verslag in overeenstemming het Handboek verantwoording subsidies cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de bestedingen die zijn opgenomen in het financieel verslag. Dit houdt in dat deze bestedingen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording subsidies cultuurfondsen subsidieperiode 2017-2020.

Het bestuur is ten slotte verantwoordelijk voor een zodanig interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opstellen van het financieel verslag en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van dit financieel verslag nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

<<Plaats>>, <<datum>>

<<Naam accountant>>

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol subsidies cultuurfondsen 2017-2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het financieel verslag afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in het financieel verslag staan.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van het financieel verslag en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of het financieel verslag een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in het financieel verslag verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.